

ЩОДЕННИК-СЛОВНИЧОК (ДЗЕННІЧЕК-СЛОВНІЧЕК)

Інструмент, який допомагає вивчати польську мову дітям з міграційним досвідом.

ГІД ДЛЯ БАТЬКІВ

Projekt współfinansuje m.st. Warszawa

Проект «Мови – суперсила! Поглиблення мовних умінь та навичок учнів варшавських початкових шкіл»
співфінансується за рахунок коштів Столичного міста Варшави.

Знання мов – двері до мудрості.

Роджер Бекон, англійський філософ

Дорогі батьки!

Якщо вас зацікавив цей гід, мабуть, ваша дитина ходить або ходитиме до польської школи.

Початок навчання в школі – це важлива подія для багатьох дітей. Якщо дитина не знає добре мову, якою ведеться навчання, – безперечно, школа стає для неї ще більшим викликом.

Мова – це не лише інструмент, який дозволяє здобувати знання. Вона дає відчуття безпеки. Знаючи польську мову, дитина розуміє, про що говорять у класі, чого від неї очікує вчитель, – усе це полегшує навчальний процес, а також впливає на самопочуття дитини в класі.

*Отже, варто підтримати дитину у вивченні польської мови, не чекаючи, пока вона вивчить мову в школі. **Ви можете їй допомогти, навіть якщо ви самі не знаєте добре цієї мови!***

Як це зробити? Скористайтесь «Щоденником-словником»

Що таке «Щоденник-словничок»?

Це інструмент, що допомагає вивчити польську мову. Це своєрідний щоденник. За допомогою дорослих (батьків або вчителя) дитина щоденно записує в «Щоденнику-словничку» важливі події зі свого життя. Вона може писати про те, що відбулося в школі, вдома, а також про те, що має відбутися в майбутньому.

«Щоденник-словничок» створено з використанням методу логопедично-психологічної терапії, який називається «щоденником подій»¹.

Багаторічний досвід психотерапевтів, які використовують цей метод, показує, що ведення щоденника подій прискорює вивчення мови, допомагає у формуванні відчуття безпеки дитини в різних соціальних ситуаціях та сприяє її емоційному розвитку.

Для кого призначений «Щоденник-словничок»?

«Щоденник-словничок» – це інструмент, адресований дітям, які потребують допомоги у вивченні польської мови як іноземної. Він призначений передусім для дітей з міграційним досвідом, які є або незабаром стануть учнями польської школи.

Щоденник можуть вести діти різного віку та з різним рівнем знання польської мови. Записи у щоденнику будуть різної складності та об'єму – в залежності від рівня оволодіння мовою.

Ми пропонуємо скористатися щоденником:

- **польським дітям, що вертаються з-за кордону** – особливо тим, які вдома говорили польською, але в контактах з ровесниками, у дитсадку чи школі спілкувалися іншою мовою,
- **дітям іноземців** – особливо тим, які в повсякденному житті у контактах з батьками спілкуються іншою мовою, ніж польська,
- **дітям з двокультурних сімей**, у яких у повсякденній комунікації використовується більш ніж одна мова, – якщо польська мова є мовою, яку дитина знає гірше.

Користь від ведення Щоденника

Ведення «Щоденника-словничка» приносить багато користі дитини, а саме:

- **дозволяє вправлятися у вивченні мови за допомогою діалогів** – записані в щоденнику розмови та готові зразки діалогів уможливають вивчення фраз, які часто вживаються в шкільному середовищі,
- **розширює словниковий запас**, придатний у різних шкільних ситуаціях,
- **мобілізує до повторювання вже засвоєних слів і фраз** – опис на папері пережитих ситуацій дозволяє повертатися до них і розповідати про них іншим,
- **сприяє вмінню ставити запитання і давати відповіді** у типових шкільних ситуаціях,
- **полегшує вираження своїх потреб і думок** завдяки фразам і словам, які дитина записує і повторює,
- **сприяє емоційному розвитку дитини** – допомагає описувати і розуміти різні емоційні стани,
- **допомагає формувати позитивний образ свого «Я»** – як активної особи, яка здатна освоїтися в соціальних ситуаціях, що вимагають використання польської мови (незважаючи на не завжди добре

¹ Першою цей інструмент використала у 60-х роках XX століття логопед Вацлава Зузьова. Сьогодні щоденник подій є одним із методів, що застосовуються для стимуляції мовленнєвого розвитку в рамках терапії за краківською методикою, творцем якої є психолог і логопед проф. Ягода Цешинська.

знання цієї мови),

- **вчить лінійного сприйняття часу**, завдяки чому дитині буде легше зрозуміти граматику та часові взаємозв'язки між подіями з минулого, теперішнього і майбутнього,
- **дозволяє підготуватися до подій, які можуть мати місце в школі та в інших соціальних контекстах** – це дає відчуття безпеки.

«Щоденник-словничок» приносить користь також батькам:

- **дозволяє зміцнити відносини з дитиною** – бути в курсі його шкільних успіхів та досвіду,
- **дозволяє встановити систематичну співпрацю з учителем дитини**, який, як і батьки, може слідкувати за тим, що дитина у вписує до «Щоденника-словничка», та допомагати в його веденні.

Що знаходиться в «Щоденнику-словничку»?

Щоденник складається з 3 частин:

Частина 1

«Щоденник-словничок» дитини – набір емотиконів з описом емоцій та почуттів, які ці символи представляють. Під картинками є також місце для запису почуттів та емоцій тією мовою, яку дитина знає (не польською).

Частина 2

Готові пропозиції діалогів – набір емотиконів з описом емоцій та почуттів, які ці символи представляють. Під картинками є також місце для запису почуттів та емоцій тією мовою, яку дитина знає (не польською).

Частина 3

Словничок почуттів та емоцій – набір емотиконів з описом емоцій та почуттів, які ці символи представляють. Під картинками є також місце для запису почуттів та емоцій тією мовою, яку дитина знає (не польською).

Як користуватися «Щоденником-словничком»?

На записи у Щоденнику слід присвячувати близько 15–20 хвилин щодня.

Дитина за допомогою батьків (або вчителів) щодня робить запис у першій частині Щоденника про важливу з перспективи дитини подію, в якій вона брала участь або до якої вона готується.

Запис найкраще робити самостійно. Запропонуйте дитині власноруч описати конкретну ситуацію з її життя. Батьки або вчитель можуть у цьому допомогти (написати чи намалювати узгоджений з дитиною елемент) – у залежності від віку, вміння дитини писати і читати. У записі може бути також малюнок, що зображує дитину та осіб, які беруть участь у даній події. У «хмаринки» можна вписати, хто що сказав.

Самостійно придумані записи найкраще відображають ситуації, які були для дитини важливими. Це саме такі важливі події дитина пам'ятає – згадує їх, розповідає про них іншим, вправляючись таким чином у вивченні мови.

Мета ведення Щоденника – допомогти дитині передусім у поглибленні мовних знань та навичок у типових шкільних ситуаціях. Тому рекомендуємо розміщувати в ньому записи, які стосуються саме перебування дитини в школі. З іншого боку, не лише цей аспект життя є важливим. Під час перерв і на уроках дитина спілкується з учителями та однокласниками на різні теми. У Щоденнику також можна описувати те, що відбувається поза школою (наприклад, обід удома, покупки, ігри на дитячому майданчику тощо). Записи

можуть також стосуватися події, до якої дитина має приготуватися (наприклад, участь у святкуванні дня народження однокласника чи початок навчального року).

Важливо, щоб інформація, яка вписується до щоденника, дійсно була для дитини важливою.

При відсутності ідей – бо буває й так, що у дитини і батьків чи вчителя немає ідей відносно того, яку подію можна в даний день описати у Щоденнику – **варто скористатися другою частиною «Дзеннічек-словнічек».**

Там ви знайдете цілу низку діалогів, які можуть стати зразком і прикладом для створення власного запису. Вибраний діалог можна також використати повністю – вирізати і вклеїти у Щоденник у місці, призначеному для опису події.

Проглядаючи діалоги в другій частині «Щоденника-словничка», можна помітити, що в деяких місцях замість намальованих фігур дітей залишено місце для створення власного малюнку. Дитина може там намалювати себе або однокласника чи однокласницю – так, щоб малюнок пасував до діалогу. Це може допомогти дитині ідентифікувати себе з діалогом, який цього дня вона вклеїть до свого Щоденника.

УВАГА!

Навіть якщо батьки не дуже добре володіють польською мовою, вони можуть допомагати своїй дитині у веденні «Щоденника-словничка». Можна користуватись словниками. Варто також попросити про допомогу вчителя дитини, який може перевірити правильність записів батьків.

Під час роботи з дитиною над підготовкою запису в **Щоденнику дуже важливо заповнювати частину, присвячену самопочуттю дитини.** У відповідному місці дитина малює, як вона себе почуває у даний день. Це може бути «мордочка», яка зображує емоції, вся фігура або інший символ, що представляє емоції, наприклад, кулька, бомба, подарунок тощо. Варто вписати також назву емоції чи почуття, які супроводжують дитину цього дня. Батьки можуть трішки поспілкуватися з дитиною про її відчуття та враження. Це допоможе дитині краще зрозуміти власні емоції. Допомогти заповнити цю частину «Щоденника-словничка» може **«Словничок почуттів та емоцій»**, тобто остання частина книжечки.

У кінці, у місці, призначеному для **«згадки дня»**, розміщуємо щось по'язане з даною подією, своєрідну згадку про неї. Це може бути фотографія, малюнок, виконаний дитиною, вхідний квиток, магазинний чек, пелюстки квітів тощо.

Варто **попросити вчителя допомогти у заповненні «Щоденника-словничка»**, навіть якщо батьки добре знають польську мову. Допомагаючи дитині у створенні записів, учитель налагоджує з нею кращі контакти. Уже сама зацікавленість учителя тим, що учень записує у свій Щоденник, вплине на мотивацію дитини до його подальшого заповнення. Як правило, дитина охоче пишається зробленим і використовує нові слова та фрази в реальних повсякденних ситуаціях у класі та школі.

Роблячи записи у Щоденнику, СЛІД ОБОВ'ЯЗКОВО ПАМ'ЯТАТИ про те, щоб:

- діалоги були короткими та граматично правильними,
- висловлювання були записані **ВЕЛИКИМИ ЛІТЕРАМИ**,
- малюнки, які зображують героїв діалогів, були максимально подібними до реальних осіб (це стосується малюнків, що робляться батьками), – це обов'язково мають бути детальні малюнки, але вони повинні враховувати характерні риси змальовуваної особи, наприклад, довжину волосся.

Приклади вже заповнених фрагментів / карт щоденника

DZISIAJ JEST:
 DATA: 6 listopada 2018
 DZIEŃ TYGODNIA: wtorek

MÓJ DZIEŃ

SPÓŹNIENIE

SPRAWDZAM LISTĘ OBECNOŚCI. CZY JEST?

JESTEM.

HANIA KUBECKA?

NIE MA JEJ. JEST NIEOBECNA.

DZIEŃ DOBRY.

DZIEŃ DOBRY, HANIU. SPÓŹNIŁAŚ SIĘ. SIADAJ NA SWOJE MIEJSCE.

TAK, SPÓŹNIŁAM SIĘ. PRZEPRASZAM.

PAMIĄTKA DNIA:

JAK SIĘ DZISIAJ CZUJĘ:

DZISIAJ JEST:
 DATA: 22 maja 2018
 DZIEŃ TYGODNIA: wtorek

MÓJ DZIEŃ

WYCIECZKA

DZIŚ IDZIEMY NA WYCIECZKĘ DO ZOO.

CIESZĘ SIĘ, ŻE IDZIEMY DO ZOO! A TY?

JA TEŻ SIĘ CIESZĘ!

PAMIĄTKA DNIA:

JAK SIĘ DZISIAJ CZUJĘ:

*Якщо Ви розмовляєте з людиною мовою, яку вона розуміє,
Ви звертаєтесь до її розуму.
Якщо Ви розмовляєте з нею її рідною мовою, Ви звертаєтесь до її серця.*

*Нельсон Мандела,
колишній президент ПАР, лідер руху боротьби з апартеїдом*

Як користуватися Щоденником при вивченні рідної мови?

Варто дати шанс собі і своїй дитині, щоб на те, що ви говорите одне одному, реагував не лише ваш розум, а й ваші серця.

Якщо для батьків польська мова не є рідною мовою, рекомендується подбати про те, щоб дитина вивчала не лише польську мову, а й рідну мову.

Важливо активно підтримувати дітей у вивченні цієї мови. Навіть якщо дитина знає мову батьків, навчаючись у польській школі, вона має набагато більше контакту з польською мовою, яка з часом може почати витіснити мову батьків.

Одним з інструментів, які батьки можуть використовувати для закріплення у дитини знання рідної мови, є також «Щоденник-словничок». Якщо ви хочете працювати над вивченням двох мов одночасно, варто вести двомовний щоденник, роблячи записи двома мовами. Коли вивчення польської мови вже не потребуватиме додаткової підтримки, рекомендується вести щоденник тією мовою, знання якої ми хочемо підтримувати.

Хто приготував «Щоденник-словничок»?

Зузанна Реймер – міжкультурний психолог, яка вже багато років підтримує багатомовні сім'ї у використанні потенціалу рідних мов. Вона працює також з учителями та школами – проводить семінари для педагогічних кадрів, реалізує проекти для підтримки дітей з міграційним досвідом у польських школах. У приватному житті – мама двомовної Лаури, яка також веде свій Щоденник.

Література, в якій можна знайти детальнішу інформацію:

Cieszyńska J., Dwujęzyczność – rozumienie siebie jako Innego [w] Cieszyńska J. Orłowska-Popek Z. Koren-
do M. (red.), Nowe podejście w diagnozie i terapii logopedycznej – metoda krakowska, Kraków 2010

Cieszyńska – Rożek J., Metoda Krakowska wobec zaburzeń rozwoju dzieci., Kraków 2013.

Grzymała-Moszczyńska H., Grzymała-Moszczyńska J., Durlik-Marcinowska J., Szydłowska P., (Nie)łatwe
powroty do domu? Funkcjonowanie dzieci i młodzieży powracających z emigracji., Kraków 2015

Rejmer Z. Dziecko w rodzinie wielokulturowej i wielojęzycznej. [w] Czerwińska K. (red.) Jesteśmy rodzicami
w Polsce. Informator dla cudzoziemców wychowujących dzieci w Polsce., Izabelin 2016